

Budapest

József-körut 29. sz.

A KITARTÁS

KÖLCSÖNÖSEN SEGÉLYEZŐ EGYESÜLET HETILAPJA

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési díj:

Helyben és vidéken postaküldéssel 12 korona.

Az előfizetők baleset általi halál, állandó vagy részleges munkaképtelenség esetére a *Nemzeti Baleset Biztosító Részvénytársaságnál* 2000 koronára vannak biztosítva.

A »Kitartás« című jótékonyági egyesület alapszabályait a nagymagyar királyi Belügyminiszterium 48.314 900. szám alatt jóváhagyta.

Az egyesület igazgatósága:

Elnök: *benedekfalvi Dr. Luby Gyula* máv. titkár és ügyész.Igazgatók: *Kubik Béla* orsz. képviselő, *Fábián Lajos* mérnök, *Ilkey László* székesfevárosi hiv. főnök, *Dr. Bankos Károly* máv. f., *Vécsey Frigyes* máv. altiszt, *Horváth István* mozdonyfőszereplő.

Az egyesület tagjait illető kedvezmények.

A tagsági jogosultság első évében:

- a) Baleset folytán bekövetkező halál esetén 2000 korona baleseti segélyben.
b) Baleset folytán beállott teljes vagy részleges munkaképtelenség esetén a tag 2000 korona arányában egy meghatározott százalék szerinti összeggel kárpóttatik.

A második évben:

- a) Baleset elleni biztosításban, úgy mint az első évben.
b) Ha a tag elhal, az általa a belépéskor megnevezett kedvezményezettnek 500 korona halálzási segély fizetetik.
c) Ha a tag neje elhal, a férjnek 300 korona halálzási segély fizetetik.
d) Ha a tag 4 héten túl beteg, 6 héten át hetenkint 10 korona beteg-segélyre tarthat igényt.

A harmadik évben:

- a) Baleset elleni biztosításban, úgy mint az első és második évben.
b) Ha a tag elhal, a tag által a belépéskor megnevezett kedvezményezettnek 1000 korona halálzási segély adatik.
c) Ha a tag neje elhal, a férjnek 300 korona fizetetik.
d) Ha a tag 4 héten túl beteg, 6 héten át hetenkint 10 korona beteg-segélyre tarthat igényt.

A negyedik évtől kezdve:

- a) Baleset elleni biztosításban úgy mint az első, második és harmadik évben.
b) Ha a tag elhal, a tag által a belépéskor megnevezett kedvezménye-

zettnek 2000 korona halálzási segély fizetetik ki.

c) Ha a tag neje elhal, a férjnek 500 korona fizetetik.

d) Ha a tag 4 héten túl beteg, hetenkint, 6 héten át, 10 korona beteg-segélyre tarthat igényt.

Ezek képezik a biztosítottaknak *A)* csoportját, míg azok, akik a *B)* csoportba óhajtanak belépni, az itt felsorolt pénzbeli kedvezményeknek csupán felét kapják.Ezen kedvezmények ellenértéke fejében az utóbbi csoportba belépők az első évben havi két korona, a második évtől kezdve havi 2 korona 50 fillér tagsági díjat, az *A)* csoportba belépők pedig az első évben szintén havi 2 korona, a második és a következő években havi 5 korona tagsági díjat fizetnek.

Ezen kedvezményekben a tagok mindaddig részesülnek, amíg az egyesület tagjai maradnak; a balesetbiztosítás azonban a 60 éves életkor betöltése után megszűnik.

Azok, kik az egyesületbe való belépéskor már 45-ik életévüket elérték, a fent felsorolt kedvezményeknek csak felét kapják.

Aki 55-ik életévét elérte, az egyesületbe fel nem vétetik.

Mindezekon felül úgy az *A)*, mint a *B)* csoportba tartozó tagoknak a következő kedvezményekre van igényük:

Peres és perenkívüli ügyekben csupán a készkiadások felszámítása mellett ügyvédi képviselőben részesülnek.

A »Kitartás« című hetenkint megjelenő lapot díjtalanul kapják.

Az egyesület minden egyes tagja 60 éves koráig állandóan biztosítva van baleset ellen.

Minden baleset, megtörténte után legkésőbb 24 óra alatt, okvetlenül bejelentendő.

EGYESÜLETI ÜGYEK.

Választmányi ülés. Egyesületünk választmánya 1902. évi február hó 2-án, vasárnap délelőtt 9 órakor az egyesület hivatalos helyiségeiben választmányi ülést tart. Tekintettel ezen választmányi ülésen megvitatásra kerülő különböző egyesületi ügyek kiváló fontosságára, kérjük a választmányi tagokat, hogy *azon lehetőleg minél nagyobb számban s a megjelölt időre pontosan megjelenni szíveskedjenek.*

Figyelmeztetjük egyúttal a választmányi tagokat, hogy ezen választmányi ülésre *külön* meghívni nem fognak.

Hivatalvizsgálat. *Jegyzőkönyv.* Felvétellett Budapesten, 1902. január hó 24-én. *Tárgy:* A »Kitartás« kölcsönösen segélyező-egyesület pénztárának és könyveinek megvizsgálása. — Alulírott felügyelő-bizottsági tagok a mai napon az egyesület helyiségeiben megjelenvén, meggyőződést szereztek arról, hogy az egyesületi vagyon helyesen és rendszeresen kezeltek, és hogy az elszámolt, és tételről-tételre az eredeti bevételi és kiadási okmányokkal összehasonlított összegek szakszerűleg elkönyveltettek. — Kmft. *Putnoky István* s. k. felügyelő-bizottsági elnök, *Gombás Károly* s. k. felügyelő-bizottsági tag.

Tagok gyűjtése. Ezirányban ismételtent tett felhívásunknak, örömmel látjuk, máris mutatkozni kezdenek az eredményei. Egyesületünk és annak

működése iránt a bizalom nőttön nő, mert újabb és újabb tagok jelentkeznek felvételre a társadalom minden rétegéből. Kérjük tagtársainkat, hogy ezt a dicséretes buzgalmat most már ellankadni ne engedjék. Sőt ellenkezőleg, ezt a kedvező jelenséget az egyesület és a maguk jól felfogott érdekében arra használják fel, hogy az újabb tagok számát most még fokozottabb igyekezettel iparkodjanak szaporítani. A kétkedők is meggyőződhetnek eddig már arról, hogy az egyesület minden kötelezettségének pontosan és hiven megfelel. De nemcsak hogy megfelel, hanem a vagyongyűjtés és gyarapítás tekintetében is örvendetes előmenetelt tanusít.

Arról is meggyőződhetnek tagtársaink, hogy komolyan törekszünk az egyesület belső életét minél helyesebb irányokban fejleszteni és hogy minden eddigi tanulságot felhasználunk arra, hogy a létező állapotokat javítsuk, jóknak mutakozó dolgokat meghonosítsunk, olyanokat pedig, amelyek bármely irányban bénítólag hatottak a fejlődésre kiküszöböljünk.

Elvitázhatalan kötelessége minden egyes tagnak, hogy bennünket ebben a szellemben támogasson és minél több új tagot toborozzon.

Segélyezések kimutatása.

Halálozási segélyek.

Lapunk 4. számában kimutatott segélyösszeg 19.850 korona

Balesetsegélyek.

Lapunk 4. számában kimutatott segélyösszeg 15.426 korona 66 fillér

Ujabb segélyek:

702. Apfel József, máv. asztalos, Budapest, jobb kéz középső ujj felső izület megmerevedése után 53 korona 33 fillér
3486. Kőváry Lajos, gyalus, Budapest, jobb kéz gyűrűs ujj első izületének teljes megmerevedése után 106 » 67 »

Betegsegélyek.

Lapunk 4. számában kimutatott segélyösszeg 6035 korona

Ujabb segély:

1770. Czigány Flórián, máv. kovács, Budapest, K. p. u. 15 korona

Az iparos-pálya.

Egy felette érdekes hirt olvastunk e héten az ujságokban. Az állott ottan, hogy egy császári család az ő egyik fiatal sarját, egy vérbeli princzet elküldötte idegen országokba, idegen népek közé — tanulmányutra. Ez magában véve nem volna különös dolog; mert hiszen az eféle tanulmányutakat a princz urak közül majdnem mindegyiknek meg kell vagy egyszer tennie az életben. Hanem most jön a java. Amíg t. i. a mindenféle princzek egy sereg udvarmester, uti marsall, házi doktor, lakáj, komorna és egyéb léhütők sokasága kíséretében unatkozzák végig az előre kijelölt marsrutát, mindent meglátva, amit nem kellene és mindent negligálva, amit látniok kellett volna — addig ez a bizonyos princz, akiről a bekezdésben szót tettünk, egy kissé másképp fogott hozzá a tanulmányutához. Elment egy amerikai nagy gépgyárba és ott beállott egyszerű munkásnak, azaz hogy még csak inasnak. A géplakatos mesterséget tanulja és eközben persze hogy hűségesen eljár az inasiskolába is. Azután nem lakik ámholmi fényes szállodában, nem élkezik a direktor asztalánál, nem hintón megy-jön a gyárba, a gyárból, mint ahogyan ezt a princzek ilyenkor rendszerint tenni szokták, hanem egy egyszerű munkás-családnál vett lakást és kosztot, ami bizonyára szerényebb, mint az otthoni volt. Ha ezt a mesterséget megtanulta, tovább folytatja a maga kiképzését, mindaddig, amíg a gépészmérnöki oklevelet magának meg nem szerzi. Mert csak így szabad visszatérnie a hazájába, ahol komoly, nagyon fontos feladat vár reá: ő lesz hazájának majdan a közmunkaminisztere.

Ugy-e boldog ország, ahol a vezető kormányférfiakat így készítik elő a pályájukra! Daczára annak, hogy ezek a jövődi kormányférfiak született princzek. Mert mi eddigelé ahhoz voltunk hozzászokva, ebben a vén Európában, hogy egy herczegnek csak születnie kell és már is képesítve van mindenféle mesterségre, tudományra. Főként nagy őbennük a hadvezéri talentum, mert mire abból a csecsemőkorbéli megnevezhetetlen ruhából kikerülnek, — ami tulajdonképen nem is ruhadarab — a marsallbot már ott huzódik meg a bölcsőjükben. De az egyéb pályák bármelyikére is képesítvék ők — születésüknél fogva.

Hát az a csoda, azzal a mesterséget tanuló princzcel, nem is itt történt Európában.

Messze, igen messze tőlünk, a távoli keletnek legtávolibb országában, Japánban esett meg a dolog. Amelyik ország az ugynevezett civilizációnak még csak gyermekkorát éli ugyan, de amelyik nem egy tettével mutatta meg már is, hogy mi az az igazi civilizáció, hogyan kell annak vivmányait megszerezni és hasznosítani . . .

És most nézzük közelebbről, hogy miért érdekel ez a jelenség bennünket, a »Kitartás«-egyesület tagjait; holott sem herczeg nem találtatódik közöttünk, sem jövődi kormányférfi. Hát azok nem, az igaz. Hanem vagyunk ügyvédek, gyógyszerészek, tisztviselők, vasuti alkalmazottak, iparosok, kézművesek, munkások stb. Tehát mind olyan emberek, akik a tudásukkal, ügyességükkel és a két kezük munkájával keresik a mindennapi kenyerüket. Akik előtt tehát a munka felette nagy tiszteletben, nagy becsben áll. Vagy legalább kellene, hogy álljon . . . Hogyne érdekelne bennünket, amikor látjuk, hogy akad a világon fejedelmi ház, amelyik szakítva az eddigi tradíciókkal, önmagának a nemességét öregbiti, midőn a munka szükséges voltát, a munka nemességét annyira elismeri! Hogyne érdekelne bennünket, amikor másrészt viszont azt látjuk és tapasztaljuk, hogy minálunk, itt a civilizáció központjában, nemcsak a magas származásuak, nemcsak az előkelő születésűek és állásuak, hanem a közsorban, sőt a szegénységben sinlődők is miképen fordulnak el mindjobban és jobban ugyanettől a tisztességes munkától!

Itt vagyunk. A dolog eleven, fájós oldalánál. Erről elmélkedjünk most egy kicsit. Mert nagyon érdemes vele foglalkozni. Ha fáj is majd itt-ott az igazság, az nem baj; hiszen azért igazság.

Tehát mi elfordulunk a munkától?!

El bizony. Még pedig évről-évre nagyobb mértékben. Csak a szájunk van mindig tele a munka tisztességével, a munka nemességével, meg egyéb dicsőítésével. De a valóságban úgy rohanunk előre, mint valami nagy járványtól. Mert minden benső gondolatunk hazugság a szavaink ellenében, minden tettünkkel megczáfoljuk azt, amit nagy hangon hirdetünk.

Annakelőtte? Ha valamely iparosnak tiz fia született, mind a tizből iparost neveltett. Ha tiz leánya, mind a tiz megtanult főzni, varrni . . . Ha egy földművest még annyi gyermekkel áldott meg az ég, csak földművesek maradtak azok egytől-egyig. A kardforgató embernek a fiai ugyancsak katonáknak

nevelődtek; az írás mesterségében járatosaké pedig papnak, írónak stb.

Ma? Ma mindenki szégyenli a maga mesterségét; mert mindenki többet akar a gyerekeiből neveltetni, mint amire ő vitte az életben. A hiuság vezeti az embereket, amikor gyermekeik jövőjének megállapításáról van szó. Senki sem gondol a bár egyszerű, de nyugodt és megelégedett pályákra, amikor a gyermeke neveltetése kerül szóba; de mindenkinek az esze azon jár, hogy miért ne lehetne az ő fiából is híres ember, miniszter? Mert mindenki szörnyű okosnak tudja a maga csemetéjét. Ez pedig a legnagyobb hazugság önmaga ellen, a legnagyobb bűn a saját gyermeke ellen... Hadd legyen ur a gyerekből — mondja a szülői hiuság, amely csupamerő divatból már régen háttérbe szorította a szivnek nemesebb s az észnek józanabb érzéseit ezen a téren is. Igen, ur; aki kopott kabáttal a testén, egy emberi életen át koplalva, szidja azt, aki számára ezt a sorsot választotta volt.

Ott van például az iparos-pálya. A legszebb, legfüggetlenebb kenyérkereső pályák egyike. Ugyan nézzük meg, milyen szülők és milyen gyermekeket adnak manapság erre a pályára? A mesterember? Nem. Ez, ha török-szakad, iskoláztatja, taníttatja a fiait, uraknak neveli őket. Hadd legyen jobb dolguk, mint az apjuknak (?). Legfeljebb az alját, a selejtesét tartja otthon és fogja szánakozással a maga mesterségére. — A hivatalnok vagy más eféle alkalmazott? Hiszen kilyukadna a világ fenéke, ha az ő fiából nem neveltetne olyan embert, aki öreg napjaira majd az ő fölfebbvalója legyen! Azután meg a legnagyobb szégyen egy ilyen familiára, ha akadt benne egy vásott gyerek, akit »csak« mesterségre lehetett befogni és aki mint iparosinas, rontja a család renomméját. Borzasztó! — A földműves? Ha csak annyi földje legyen, amennyin egy kecskét el tud tartani, már büszke ahhoz, hogy az ő gyerekeiből »csiszlik« legyék; lehet az még biró is valamikor. Vagy, ha már nagyon megint a sors, legyék inkább napszámos, zsellérember. Még így is nagyobb a becsülete a maga fajtája között. — Másokról meg talán már ne is szóljunk.

Bizony, nagyon szomorú dolog, hogy minálunk ez a szülői hiuság már odáig fajult, hogy valóságos ritkaságszámba megyen, ha egy szorgalmas, nyílt eszű, jól tanuló gyereket az iparos pályára ad az atyja. Mindenki csak azt a részét a gyerekeinek löki erre a pályára, amellyikkel már nem tudja, hogy mitévő legyen a haszontalansága miatt.

Hogy rossz ez a pálya? Hogy nem lehet manapság megélni belőle? . . . Itt-amott, igen kivételesen, talán fordulnak elő esetek, hogy a jó iparos is nehéz viszonyok közé kerül. Ám az élet mutatja, a legjobb tanu, hogy a valóban jó iparos még mindig jobban boldogult a maga pályáján, mint a sok selejtes, kaputos »ur«. Hanem persze, csak a jó iparos. Aki már gyerekkorában tanujelét adta szorgalmának, eszességének, és nem az, akit már gyerekkorában is büntetésül dugtak be valahová inasnak. Tessék csak bővebben a jó gyerekekből is iparosokat nevelni! Akkor majd nagyobb lesz a tisztessége, a becsülete ennek a pályának. Akkor majd nem csupán szájunk lesz mindig telve azzal, hogy a munka nemesít, hanem a gyermekeink is boldogabbak lesznek!

Nézzünk csak végig azokon a tömegeken; orvosokon, ügyvédeken, mérnökökön, hivatalnok-embereken és más hasonló, ugynevezett urakon. Akiknek szüleik hiusága folytán muszáj volt urakká válniok. Hej! Ha e sorok minden olvasója csak egy igen kis töredékét hallotta volna azoknak a panasznak, amiket e sorok írója hallgatott meg az ilyen urak szájából! De sok ember sietne a maga gyermekét derék, értelmes munkássá nevelni, ahelyett, hogy a jövő szánalmas alakjait gyarapítsa vele! De sok apa tartaná vissza gyermekét attól a lépéstől, amelynek egy koldustarisznyában van az utvesztője!

. . . Annak a japán herczegnek a példája pedig igen szép és igen követésre méltó. Nemcsak a többi princzekre nézve, hanem mireánk, szegény emberekre nézve is. Mert igaz ugyan, hogy miniszter nem mindenki, sőt igen kevés ember lehet; de az is igaz, hogy jóra való, derék iparos sok ember lehet. Több, mint koplaló ur.

Dohányzás és dohányméreg.

Az Úrnak 1560-ik esztendejét irták vala, amikor egy francia kalmárember, Nicot János valami ördögösnek elhíresztelt növénynek a magvait hozta haza Portugálszágból, ahol üzleti dolgokban járt el.

Az a hír előzte meg ezt a növényt, amelyik, melleleg megjegyezve, 1555-ben került át Amerikából Portugáliába, hogy egyenesen az ördögök káposztás kertjéből való. Mint ilyen, nem is megenni való az, hanem csak vagy megrágni, vagy elfüstölni való; ám a füstölésnek is a szájon keresztül kellend megcsinálnia, mert úgy könnyebben kerül az ördög hatalmába az, aki egyszer megizleli. Lévén az emberekben igen erős ama hit, hogy olyan szájon keresztül, amelyik ennek a pokoli növényzetnek ízével, szagával van megfertőzve, az imádság sem lehet tiszta, fogatos.

És mert az emberek ósidóktól fogva mindig szerették és mindig keresték az ördög czimboraságát — noha ők ez ellen kézzel-lábbal tiltakoztak a kezdet kezdetétől és tiltakoznak most is — hát ennek az ő palántájának a hire mint a futó szélvész terjedt a népek között. Mindenki kíváncsi volt rá, mindenki kóstolni akarta. Aki pedig egyszer megízlelte, az — holmi kis félreugatás daczára — megkivánta másodszor, megkivánta harmadszor és — füstölt, bagózott, amíg az élet szuszt tartott benne. Mert hát mihez ne ragaszkodnék az ember, amitől — émelyedik a gyomra? . . .

Elsők voltak persze a papok, akik ez ellen az istentelen, bűnös szokás ellen kikeltek. A szöszékről átkoztak el mindenkit, aki a hirhedt »herba nicotiana« levelét akár amugy természetben, akár füst alakjában veszi a szájába. . . . Mikor aztán kedvükre kiátkozták magukat, siettek haza, a klastromba, czellájuk magányában elővettek egy-egy ilyen jól megszáritott »herba« -levelet, azt porrá törték és félmarékszám dugdosták a port nem szűk orrikaikba. Mert hogy ezt nem tiltja a vallás, s az orrán keresztül nem is imádkozik senki; azt tehát bátran elviheti az ördög.

Fejedelmek szigorú törvényeket alkottak a dohányzás bűnében leledzők ellen s amikor nevüket alákanyarintották volna a vonatkozó pergamentnek — már amelyik közülök akkortájt értett a betüvetés nehéz mesterségéhez — siettek titkos kamarácskáikba, és megnyugvásul hamar elszittak néhány kapszula »herba« -levelet; item: egy-két pipa dohányt. . . .

De mivelhogy az ördögnek az ő cselvetései mindig hatalmasabbak valának, mint a gyatra ember lélek: a pokol palántája csak virult, csak szaporodott e földön. És — horribile dictu — ma már sokkal, de rémségesen sokkal több használódik el belőle ezen a sáros planétán, mint az ájtatosságból.

Pedig ma is vannak még ellenesei ennek a veszedelmes növénynek. Ha nem is papok és nem törvényhozók, de azoknál hatalmasabb ellenségeik. Az emberiség diktátorai ezek, a doktorok. Akik egész prakszisukban csupán ezzel az egy dekoktummal vannak baráti viszonyban. Mert míg betegeknek rendszerint olyasmit preskribálnak, ami nekik maguknak egy világért nem kellene, addig a »nocotiana tabacum«-tól minden betegüket eltiltják és maguk annál bővebben élnek vele. Noha a tapasztalás azt bizonyítja, hogy a »tabacum«-tól magától emberfia eddig még nem igen kívánczolt a másvilágra, ha csak doktor nem asszisztált hozzá.

Am nézzük, miért oly nagy ellenségei ők annak, amit mindenki szeret (ők maguk a legjobban), és hallgassuk meg egy tudós embernek a komoly szavait erről a dolgról:

Háromszáz éve mult, hogy a dohányzás a föld minden részén elterjedt, millió és millió embernek csaknem nélkülözhetlen élvezetvé vált, s csak nem régen tudtuk meg, hogy az az anyag, mely a dohánynak oly rendkívüli vonzó erőt ad, a nikotin, a leg-erősebb mérgek közé tartozik.

A nikotin növényalj, eredetileg szintelen, később azonban részleges szétbomlás következtében barnás folyadék lesz, melynek kábító szaga van. Kisebb madarak elpusztulnak akkor is, ha csőrük előtt tartott egy csepp nikotin gőzét belélegzik. Tengeri nyulak, macskák, kutyák öt centigramm nikotintól elpusztulnak s az embernél három milligramm

nikotin erős mérgezési tüneteket idéz elő. Ily mérgezésnél először a nyelv bizsereg, azután a torokban érzünk csipéseket; majd főfájás, szédelés, álmoság, zavart látás és hallás, nagy gyengeség-érzet és tehetlenség, nehéz és izgatott lélegzés, arczhalványság, arczvonások megváltozása, hidegség a kezekben és lábokban, hányás, a végtagok reszketése s az egész test megrázkódása következnek egymásután. S ez a nyomorult állapot három egész napig tart! Az összes jeleket a nikotinnak az idegrendszerre tett hatásából lehet megmagyarázni. Kis adagok először az agy és hátgerincz egy részét, különösen a reflexmozdulatokat közvetítő szerveket ingerlik, az ingerlés után azonban lassanként a hátgerincz teljes érzéketlensége következik a direkt ingerekkel szemben s a végleges elbénulás.

A nikotin igen kis adagokban megkönnyíti a lelki tünetek folyamát, alkalmasabbá tesz szellemi munkára s elhárítja az álmoságot. Ugyanez a nikotin emellett előmozdítja a nyál elvadását, enyhíti az éhségérzetet, megerősíti és előmozdítja a bélmozdulatait. A dohány hatása a nikotinnak emez egyes hatásaiból származik. Mert a dohánylevelekben a nikotin citromsavas só gyanánt fordul elő, melynek hatása a forróságban nagyon keveset veszti. Mivel a nikotin vízben könnyen feloldódik, a szivaron vagy vágott dohányon keresztül szívott nedves és forró füstbe is természetesen sok vegyül belőle s jut el a nyálba s a belélegzett levegőbe. Ha tehát a szivar égő helyén a nikotin el is pusztul, a többi helyekről még mindig elegendő mennyiség megy a szájba, hogy hatását megérezzük.

Minél nagyobb a dohánylevelek nikotintartalma, annál gyorsabban és erősebben mutatkozik hatása. Az első füstölő-kísérletek eredménye rendszeren a fentebb leírt mérgezési tünetek, melyeket a nikotinnak kell tulajdonítanunk. Csakhamar azonban mindinkább hozzászokunk a mérgehez, a kellemes és hasznos hatások előtérbe lépnek s a dohány az emberiség élvezeti czikkei között a legelső helyek egyikét foglalja el: kellemes szellemi és kedélyhangulat, nagyobb kedv és kitartás szellemi és testi erős munkákhoz, a dohányzás következményei. Sőt megtörténik, hogy a dohányzást megszokott egyénknél annak elhagyása rontja s a munkakedvet s a jó hangulatot. Nem ok nélkül látják el tehát dohánynyal a katonákat háboruban, mert észrevették, hogy füstölve nagyobb strapát bírnak el, kevesebb élelem mellett s mégis jobb kedvvel és buzgósággal. (??)

Ezt az eredményt eléggé meg lehet magyarázni a kis adag nikotin hatásából az agyvelőre és hátgerinczre. A hozzászokás és az élvezet tartósága által sok ember képes lesz arra, hogy a leg-erősebb szivarokat baj nélkül szivhassa el. De természetesen ennek is megvan a maga határa, amelyen túl erős egészségi zavarok fordulnak elő: rendetlen ideg- s szívműködés, erős lehangoltság mellett, hypochondria, izomreszketés, a végtagokban kellemetlen érzés, nehéz lélegzés, neuralgia, szédelések.

Mindezek a változatos alaku tünetek egyesülhetnek egy egyetlen fontos érzéki zavarban, az úgynevezett dohány-amblyopiában, vagyis tompalátásban. Ezt a dohány tulságos élvezetéből származó betegséget már 1835-ben felfedezte az angol Mackenzie, 1864-ben Hutchison s később Förster pontosabban vizsgálták meg. A betegség az ideges látszerv szenvedésében áll, mely idővel magának a látóidegnek

megbénulására vezet, de kezdetben szerencsére gyógyítható, egyszerűen a dohányzás abbahagyása által.

Minél több nikotin van a dohányban, annál erősebben mutatkozik a nikotismus, azaz az előbb leírt mérgezési tünetek összesége. De mindamellett valódi élettani rejtély még most is, hogyan képes az emberi test oly könnyen hozzászokni a hatalmas méreghez.

Ujabb beható vizsgálatok szerint a mi trafikszivarjaink nikotintartalma a következő:

Britanika	1.29	százalék
Cuba	1.40	>
Portoriko	1.41	>
Operas	1.43	>
Trabbukkó	1.61	>
Panatelás	1.81	>
Rövid szivar	1.88	>
Regalitas	2.90	>
Virzsínia	3.99	>

Eszerint leggyöngébb szivarunk a közkedvelt britanika, legerősebb pedig a nem kevésbé kedvelt virzsínia.

... Kár, hogy nem állapítják meg, mennyi a nikotintartalma annak a bagónak, amelyikkel a cigányasszony az ő csecsemő purdjának a száját tömi meg, hogy: »hád sokjék á jóhozs.« Mert ez azután igazi élettani rejtély. y. s.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

A hét krónikája.

Uj királyuk van a vitéz angoloknak,
Aki nem barátja holmi babéroknak.
Sokkal jobb szereti, öltönyök divatját
Ha hú ánglusai utána majmolják.

Fontos kormányzási tényei közt első
Nem az, hogy ő legyen búrokat leverő;
Hanem — hogy a téli rokknak hajtókája
Bársonyból készüljön az ujjak aljára! —

*

Eddig magyaroknak tartottuk magunkat
S békességgel láttuk német sógorunkat;
Tótot, rumunyt, ráczot nem bántottunk soha —
Hiszen mint a mienk, sorsuk oly mostoha.

Jámbor tóra ugyan ráfogták rossz nyelvek,
Szállást, ahol kapott, onnan hogy kikerget
Minden házi népet. Pedig nem is igaz:
»Kérem szépen panye, nato escse je csasz«.

Más baj kerekedett a magyar nyakába.
Nagyobb veszedelem, mely ragad hajába,
Mint kulláncs a bőrbe s nem egykönnyen tágul,
Amíg a bendője megtelik magátul.

Tetszetős a neve, kérkedő a szava.
Azt tartja magáról, ő az igaz java
Most a magyarságnak. És mond: »Csinnadratta!
»Itten látható az igaz demokrata!

»Urraim csak tesszen közelebb sétálni.
»Ilyent Magyarhonban nem tetszett pipálni,
»Amióta bejött a hadverő Árpád
»S e nagy darab földdel oly jó gseftet csinált!

»Igen szép a vásár, látható itt minden:
»Preparált Kinizsi, Hunyad' kitömötten,
»S más egyéb vitézi ama durva kornak,
»Melyben nem volt helye a szép fájn modornak.

»Ámde itt vagyunk mi! Éppen jókor jöttünk,
»A történelemből hogy mindent töröljünk,
»Mit nem mi csináltunk . . . Holmi nemzetiszin
»Foltot majd kimar a demokrata benzín.

»E barbár világból, majd meglássák kérem,
»Oly hazát csinálunk, milyen nem volt régen.
»Boldog lesz mindenki, aki demokrata . . .
»Aki nem az, vesszen . . . Jelszó: Csinnadratta!«

Demokrata? . . . Szép szó. De mi csak azt tartjuk,
Hogy akiknek itten ezeréves multjuk
Adta meg a jogot a névre, hogy: magyar —
Mi szükségük sincsen más névre egyhamar.

Nem olyan a talaj, hogy itt terpeszkedjen
Kozmopolitaság, nemzetközi szellem.
Már csak megmaradunk annak, amik vagyunk;
»Internacionál« sosem lesz jelszavunk. —

*

Az országgyűlés is megkezdte e héten
Államháztartási vitáját élénken.
Másnap mindjárt került olyan szép hadd-el-hadd,
Mintha lett vón jelszó: üssed, ne hagyd magad!

Felállott egy bakszász, aki elfeledte,
Hogy gyerekkorától kenyerünket ette.
Bántó szóval támadt a magyar szellemnek —
Amit érte kapott, viheti emléknek.

Jött mindjárt a párja, egy ifju honatya,
Aki büszke arra, hogy ő demokrata,
S ezen új iránynak zászlóhordozója.
(A Terézvárosnak most Napoleonja.)

Ám a büszkesége most kudarcot vallott.
Mert oly pokoli zajt a Ház még nem hallott,
Mint aminő kitört, mikor elveivel
Hozakodott elő s azok védelmével. —

*

Óriási tüzvész pusztított e héten
Itt a fővárosban egy malomtelepen.
Emberélet pusztult, milliók elégték;
Kenyerüket veszték munkások szegények.

Milliókért nem baj. Azok megtérülnek.
Ámde a munkások, akik otthon ülnek —
Miből éljenek meg, mihez fogjanak most?
Honnan kaparják ki azt a sovány hatost? —

*

Tél apó megkerült és vidáman dudol.
Sokan már azt hittük, elveszett tudj' ég hol.
Pedig ő kegyelme üdülni volt délen
S meg is feledkezett hiveiről régen.

Ám a cigányt nem úgy verik, tisztelt bátya!
Szidták kendtet nagyon, amíg odajára.
Borpancsoló, hentes, sörkimérő, czukrász,
Meg a mézárósok — mind azt mondták: czupász!

Hát még a kis dámák, akik alig lesték,
Hogy beállítsanak a bűbájos esték,
Mikor sima jégre csinos gavallérok
Asszonyt, leányt visznek — a gonosz hóhérok.

Maradjon csak kend most szépen miközöttünk.
Délvidéki telet eleget élveztünk!
Most adja ki mérgét, ha nincs is inyére
És ne halasztgassa április végére!

Krumply Kristóf s. k.

Bika és kigyó harca. Brazília belsejében meglehetősen gyakori a sucury-kigyó, mely szárazon és vízben egyformán megél. A sucury nem mérges, de óriási nagyságával és erejével sok állatra és az emberre is veszélyes lehet. Egy José Anastacio nevű fiatal farmer nemrég Monte Bello közelében szemtanuja volt egy ilyen óriáskigyó és egy fiatal bika küzdelmének. A farmer lovon ült és amikor a folyó mentén egy itató közelébe ért, egy sucury-kigyót pillantott meg, mely egy fiatal bikát igyekezett megölni, hogy felfalhaasa. A kigyó farkát egy a vízből kiálló fatönkre csavarva, szájával ragadta meg a bikát és nagy erőfeszítést tett, hogy a vízbe huzza. A bika mindannyiszor, valahányszor már egészen közel volt a vízhez, összeszedte minden erejét és visszaugrott. A kigyó ilyenkor meghosszabbította ruganyos testét, hogy tért engedve áldozatának, kimerítse és aztán újból a part felé huzta. Amikor a farmer látta, hogy a kigyó már közel volt ahhoz, hogy a kimerült bikát a vízbe behuzza, leugrott a lóról és kigyó testét a nála levő hosszú késsel kétfelé vágta. Kicsibe mult, hogy ezt a nagylelkűséget drágán nem fizette meg, mert a kigyóval való küzdelemtől megvadult bika megmentőjére rohant, aki azonban szerencséjére egy puskalövéssel leterítette. A kigyó kilencz méter hosszú volt.

Elárverezett asszonyok. Angliában napirenden vannak az olyan esetek, hogy a férj a feleségét eladja. Az asszonyvásár ebben az országban, mely elől jár a nőemancipáció útján, nagyszerűen virágzik. Nemrég egy munkás egy pipa dohányért engedte át a feleségét másnak. Ez legalább magánjellegű üzlet volt, melyet jóbarátok kötöttek egymással, de a szép Albionban az is többször megtörtént, hogy asszonyokat nyilvánosan elárvereztek. 1891-ben egy wakefieldi bányász kötelet kötött hűtlen felesége nyakára és így fölvitte a nyilvános árverési csarnokba, hol a legtöbbet ígérőnek áruba bocsátotta. Az asszonyt a legbőkezűbb árverelő 12 koronáért vette meg. Hasonló módon árvereztek el egy asszonyt 1859. aug. 26-án a dudleyi árverési csarnokban. Az első ígérlet 5 fillér volt a dobra került asszonyért, kit végre ötven fillérért adtak el. Leggyalázatosabban bántak egy asszonnyal 1820-ban Canterburyben. A férje, miután kötelet kötött a nyakára, kivitte a piacra és ott a marháknak szánt rekeszek egyikébe kötötte be. Miután a rendes aukcionator azzal az indokolással, hogy ő csak marhákat árverel, nem akarta az asszonyt elárverelni, a férj maga végezte ezt és oldalbordájától így egy shillingért szabadult meg.

A cenzor megjegyzése. Egy bécsi színház könyvtárában érdekes kéziratot őriznek. A negyvenes években egy darab került színre ebben a színházban s a darabban a hős egy helyütt így szól egy pinczér-szerep személyesítőjéhez:

— Hozzon egy beefsteket.

A cenzor e helyen a következőket jegyezte a margóra: »Ha a darabot pénteken vagy más bõjti napon adják, ezt kell mondania a hősnek:

— Hozzon egy porció halat.«

Amerikai házasság. Igazi amerikai módra ugrott bele a házasságba Kuhlke Harry newyorki ügyvéd. A mult hónapban gyanutlanul sétált egy vasuti tisztviselővel az Ashmy-parkban a tengerparton, amikor tekintete hirtelen egy Meyers Irén nevű leányra esett, aki Philadelphiából való és szintén ott sétált.

— Csodálatos hölgy! — kiáltott föl Kuhlke.

A tisztviselő ismerte a leányt és bemutatta neki a barátját. Egy órahosszat beszélgettek egymással s ez az idő untig elég volt arra, hogy egymásba szeressenek és mindent rendbe hozzanak. A fiatalember nagyon szerette volna, ha egy békebirót vagy papot találhatnának a közelben. A vasuti tisztviselő ezt is csakhamar előkerítette s a fiatalok annak rendje és módja szerint nyomban megesküdték. A legközelebbi szállóban egy kis lakomát is csaptak. Az egész idő alatt, a megismerkedéstől az esküvőig öt óra telt el.

Téli álmat alvó emberek. Az orosz Pszkow kormányzószágban egész falvak vannak, melyek téli álomra készülnek, mit az oroszok »loczká«-nak neveznek. Itt igen nagy a nyomoruság és ugyszólván folytonosan éhséggel küzdenek az emberek. A parasztok már évek óta megszokták, hogy a telet átaludták. Az egész család a kályha mellé fekszik, és naponként csak egyszer kél föl, hogy egy darab kenyeret egyék és vizet igyék, azután a másik oldalára fordul és tovább alszik. . . Egy-egy családtag naponta felkél, hogy a tüzet éleszsze s e közben óvakodik a gyorsabb mozgástól, nehogy valahogy étvágyat kapjon, mert a kenyér nagyon drága. A parasztkunyhókban egész télen nem hallani más emberi hangot, mint a mély álomba merült lakosok horkolását.

A „héringmag“ Meissoniernek, a híres francia festőnek volt egy kertésze, akinél szakavatottabb embert alig lehetett találni. Az öreg nemcsak gyakorlatilag értett a kertészethez, hanem elméletileg is. A legexotikusabb növényeket is meg tudta nevezni latin nevükön. A művész barátai gyakran próbára tették, de a kertész sohasem maradt adós a felelettel. Meissoniert boszantotta a kertész csalhatatlansága és azért elhatározta, hogy egyszer megréfálja. Magához hívatta a kertészt és egy dobozt mutatott neki, melyben szárított héringikra volt.

— Ismeri-e ezt a magot — kérdezte Meissonier rendithetetlen komolysággal.

— Igen — mondotta a kertész és habozás nélkül kivágott egy lehetetlen latin nevet.

— És meddig tart, mig kikel?

— Két hétig!

— Jól van, hát vesse el. Látni szeretném a növényt.

Két héttel később jelentkezett a kertész. Meissoniernek éppen vendégei voltak, köztük Augier, a drámairó.

— Az urak legyenek oly szivesek és jöjjenek a kertbe. Kikelt a növény.

A vendégek, akiknek Meissonier már előzetesen elmondta a tréfát, kíváncsian követték a kertészt. Ez elvezette a társaságot a kertbe, az üveg-házba s óvatosan fölemelt egy üvegburát. Meissonier és Augier kíváncsian lehajolt, de azonnal nevetve hökkent vissza; — a gondosan áztatott és trágyázott földből tizenkét héringfej meredt ki.

SZÉPIRODALMI RÉSZ.

Poste restante. (Folyt.)

(Amerikai regény.)

— Irta: John Nobody. —

- Mi? Talán az, hogy seprővel kergettek ki?
 — No, igen.
 — Az igazat megvallva, ezt már nem értem.
 — Majd megérti. — Sullivan asszony ingerült-

sége arra mutat, hogy az a gyermek valami ballépéssel vagy valami családi egyenetlenséggel áll összeköttetésben.

Ennek a következtetésnek észszerűségét el kellett ismernem.

Burton ezután tovább fürkészett New-Yorkban és sikerült is megtudnia, hogy Leesynek valóban volt egy unokanővére, a ki meghalt. A gyermek származásáról azonban semmit sem tudhatott meg.

Mikor Leesy Moreland Henry meggyilkolása után oly rejtélyes módon egyszerre eltűnt, Burton mindent elkövetett, hogy feltalálja. Arczképét egész sereg rendőrnek osztotta ki, de minden kutatás hasztalan volt.

A newyorki titkos rendőrségnek van női osztálya is, mely sok kétes eset földerítésével tett már igen jó szolgálatokat.

Egy ilyen női rendőrt vett Burton is segítségül.

Police kisasszony — így hívták a rendőrhölgyet — ugyanazon házban és emeleten bérelt szobát magának, hol a kis gyermek nevelőanyja lakott.

Hogy feltűnést ne keltsen, varróleánynak mondta magát, ki leginkább gyermekruhák készítésével foglalkozik. Célja az volt, hogy a gyermek nevelőanyjával jó viszonyba lépjen és így tőle megtudja, nem-e tesz ismét látogatást Leesy a gyermeknél.

Police kisasszonynak sikerült is jó viszonyba lépni a dajkával, a ki egész nyíltan megmondta neki, hogy ha Leesy a hónap végén nem hozza meg a gyermek ápolásáért járó havi pénzt, akkor beadja a gyermeket valamelyik lelencz-házba. Erre Police kisasszony kijelentette, hogy akkor ő veszi magához a gyermeket szánalomból . . .

A kis Norah — így hívták a gyermeket — éppen a kisasszony szobájában volt, mert dajkája bevásárlásokat tett, midőn késő este megnyílt az ajtó és Leesy lépett be. A mint a kis Noráht meglátta, szenvedélyesen magához ölelte és csókokkal borította.

A gyermek mamának szólította Leesyt.

Police kisasszony azon ürügy alatt, hogy a dajkát keresi meg, sietve távozott, hogy Burtont értesítse.

Mikor azonban visszatért vele, nemcsak Leesy, de a gyermek is eltűnt. Az asztalon ott volt a dajkának járó pénz és egy levél, melyben Leesy köszönetet mond neki a gyermek gondozásáért.

Ámbár Burton azonnal intézkedett, hogy még nyomába jöhessen, nem sikerült semmi eredményt elérnie . . .

— Furfangos leány — bosszankodott Burton mikor találkozottunk. — De azért biztosítom, hogy mégis kézrekerítem.

— Olyan ügyes embernek mint ön, reménylem hogy sikerülni fog.

— Köszönöm a bókot. Ma különben egészen különös okból hívtam önt ide. Mutatni akarok Önnek valamit. Van ugyanis egy leányom. Mintegy három éve véletlenül azt a felfedezést tettem, hogy delejes alvó és ilyenkor bármely hozzá intézett kérdésemre felelni tud. Ezt a ritka tulajdonságát gyakran felhasználtam, ha valami rejtélyes ügyet kutattam s mondhatom, hogy mindenkor fényesen sikerült a próba. Csak az a baj, hogy ilyen kísérletek a leány egészségét nagyon rontják, és házi orvosom azt mondta, hogy életét is veszélyeztetem, ha nem hagyok fel a kísérletekkel. Az orvos tanácsát megfogadva 18 hónap óta nem kísérleteztem leányommal és nem is tenném semmi kincsért. De ez a titkoszerű gyilkosság és tolvajlás annyira érdekel, hogy elhatároztam kockára tenni gyermekem egészségét.

A legnagyobb érdeklődéssel vártam a történéndőket.

Burton hívatta a leányát, aki rövid idő múlva meg is jelent.

Burton néhány pillanatig gyöngéden enyelgett a szép szőke gyermekkel azután maga mellé ültette egy székre és kezébe adta Sullivan Leesy arczképét és nyájasan szólt hozzá:

— Kedves kis leányom szeretnék egy kissé elaltatni, megengeded?

A leány arca elkomorult egy pillanatig, de azután mosolyogva felelé:

— Jól van, altass el papa.

Burton szembe fordult leányával, azután körülsimogatta arczát ujjáival.

A leány szép vonásai eltorzultak és egész teste görcsösen rángatózott. Nem tudtam nézni a jelenetet. Elfordultam.

Mikor ismét oda tekintettem, már delejes álomba merült. Arca oly nyugodt volt, akárcsak a halotté. Szemei erősen le voltak csukva, mégis úgy látszott, mintha a kezében tartott arczképet nézte volna.

— Látod-e most azt a nőt — kérde Burton.

— Igen.

— Hol van?

— Egy kis szobában . . . a szobának két ablaka van . . . egy ágy is van ott . . . egy asztal . . . néhány szék . . . szőnyeg nincs a padlón.

— Hol van az a szoba?

— Egy nagy épület legfelső emeletén.

— Hát az a nagy ház hol van?

— Azt nem látom.

— És mit csinál ő ott?

— A hátsó ablaknál ül, az ölében csinos kis gyermeket tart.

Burton hozzám fordult és halk hangon mondá:

— Az a nagy ház alkalmasint a Cityben van, ott vannak olyan magas házak.

Azután ismét tovább folytatta a kérdezést:

— Nem tudnád megmondani, hogy melyik utcában van az a ház?

— Nem, nem látom az utca nevét.

— Voltál te már azon a környéken?

— Még soha. Egészen ismeretlen előttem.

— Mit látsz a ház körül?

— Az ablakból nagy vizet és sok hajót, mintha az volna a kikötő. Túl a vizen kertek, ligetek és világos házak.

— Tehát New-York környékén van vagy éppen Brooklinban — mondá Burton halkán hozzám.

— Látsz-e valami czimtablát a falon, melyet el tudsz olvasni?

— Nem.

— Most hát jöjj le a magas szobából az utczára és mondd meg nekem, milyen száma van a háznak?

— Nem látom tisztán a számokat

— Menj az utca végére.

— Ott vagyok.

— El tudod olvasni az utca nevét?

— El.

— Hogy hívják — kérdé gyorsan Burton

— Courtstreet.

— Jól sejtettem — mondá hozzám hajolva — csakugyan Brooklynban van.

— Térj vissza ismét a szobába és mondd meg, hol fekszik az a házban?

— A negyedik emeleten balra az első ajtó ...

(Folyt. köv.)

A becsület.

A »Kitartás« eredeti tárczája.

— Turtsányi Vilmostól. —

Varju Lidi volt a falu legszebb leánya.

Sugár termete, darázs dereka csak úgy kínálkozott a legények karjai közé, ha vasárnaponként a nagy korcsma ajtajában a leányok között állott, honnét — szokás szerint — tánczra vitték őket a nagy ivóba, melyet ily alkalomra a vén Mózes egy-egy sarokasztal kivételével teljesen kiürített.

De nem is csoda. Azokkal a sötét szemekkel úgy tudott belénézni az ember lelkébe, hogy szinte égette szive táját és a legsötétebb szomorúság is derűs napfénynyé változott, ahová ez a gyönyörű szempár hintette sugarait. Ajkainak édes pirossága alul a két legfehérebb gyöngysor csillogott, s ha még tánczközben pajkos jókedvében ezüst csengésű hangja is belevegült a zene dallamába és fel-alá szálló keble időnként tánczosához simult, mint ahogy az esti szellőtől érintett hullám a parthoz, nem volt legény a messze környéken, akit el ne büvölt volna, akárcsak a tündérmesék titkos boldogsága borult volna rája.

A leányok pedig nagyon is bánták, ha Varju Lidi megjelent köztük, mert akkor még a menyasszony is ugyancsak leshette, hogy mikor kerül hozzá vőlegénye, nem még a többi csak eladó számba menő leány.

Pedig Varju Lidi nem volt kaczer; de nem is szeretett senkit. Mindig azt mondták róla, hogy szivtelen, mint az urasági kastély kapuján álló kőszobor és a belőle kiáradó meleg csak megperzseli azt, aki nagyon közeledik hozzá, mint a láng az odátoduló lepkéket. Ennek daczára nem fogytak udvarlói. Volt is már sok sirás-rivás miatta a faluban; nem egy legény hagyta el kedvesét, hogy ott ólalkodják körülötte. Ezért azután szapulták is az asszonyok, de még jobban férjeiket, akik pártját fogták; a lányokat pedig az irigység és féltékenykedés mardosta.

Hiába lesték éjjel-nappal, ha tán tudnának valamit rásütni; de még egy barátságos pillantásával sem dicsekedhetett senki. Az ő lelke másfelé vágyott. Fogva tartotta azt egy gyermekkori álmot, melyet vágyó szerelemmé nevelt az idő, de ezt a szerelmét szüziesség szemérmessége jól eltakarta avatatlan szemek elől. Egykedvű vigsága nem is sejteté, hol kalandozik lelke, keresve azt a felejtethetlen édes álmoképet.

De ha otthon ült munkája fölé hajolva, akkor epedő vágyakozását a bizonytalanság kételye beárnyékolta s arczára mindjobban ráborult a szomorúság, mint a hogy a vidám tavaszi égboltot az egyre tömörülő felhők lassan elsötétítik.

Özvegy édes anyja sokszor átnedvesedve találta párnáit, mintha bizony sok köny áztatta volna azokat a hosszú éjszakákon át. A szegény asszony ezt sehogy sem tudta megérteni. Hisz nem volt semmiben hija, nem kellett semmi után bánkódnia és férjet is az egész falu népéből választhatott volna kivétel nélkül. Nem volt legény vagy özvegy a környéken, aki első hívására ne borult volna lábaihoz, hogy végig csókolja azt a földet, ahová lép, azért az egy édes boldogságért, hogy karjaiba zárhassa. De nem kellett neki senki. Akkor hát mi után bánkódhatott!?

Közeledett a bucsu. A falu apraja-nagyja alig tudta megvárni ezt a napot. A felnőtt fiatalság legjobban örült neki, mert ezen a napon egyszer igazán kitánczolhatják magukat, meg hát ekkor esik a legtöbb eligérés s utánna sűrűn követi egymást a sok lakodalom.

Bucsura Nemes János is haza került a katonasorból.

A szép szál legény huszár-mondurjában, a nád-vesszővel csizmaszárát veregetve, ballagott haza felé. Hazafelé?! Hamarjában talán nem is tudta volna megmondani, hol is volt ő otthon.

Csak azt tudta, hogy szülei nem messze a falutól, valamely pusztán éltek, de alig volt még négy éves, mikor édes apját eltemették. Valami nagy szerencsétlenségnek kellett történni, mert nem igen beszéltek róla az emberek.

Ő csak arra emlékezett, hogy anyja halála után harmadmagával atyjának bátyjához került, ki mindnyájuknak jól viselte gondját, akárcsak édes gyermekeinek. Ennek a háza volt az ő otthona, oda tartott.

A szomszéd Birkás Istvánnak vézna leánya éppen a kapu előtti padkán ülve bámult ki az utra. Sápadt arczát nem hevitette a tavasz fuvalma és hiába szivta magába a levegőben hullámozó virágillatot, észre sem látszott venni az őt környező természet gyönyörűségét.

— Jó napot Maris, — köszönté őt jókedvűen Nemes János — mi ujság a faluban?

— Adjon Isten János, hát mi volna, ha csak nem az, hogy kend hazajött — felelte neki piro-sodva a leány.

— De megnőttél, amióta nem láttalak! — mondá a legény elmenőben.

— Mulik az idő — sóhajtá a leány zavarodva, a legény pedig benyitott nevelő apjának kapujába, ahol nem tudtak hová lenni örömlükben.

De hát nem hiába volt bucsu a faluban. Jánosnak nem volt szabad ott hiányoznia, már azért a feszes piros nadrágért és az atilla gallérján fehérle két csillagért sem.

No meg hát ő is keresett ott valakit, akit gyer-

mezből hajadonna nőni látott lelke, s kinek emléke sokszor megvigasztalta ama nehéz három éven keresztül, melyet a katonaságnál el kellett szenvednie, mikor egyedül, elhagyottan őrt állott azokban a borongós téli éjszakákban és a szél szemei közé verte a havat, hogy majd megvette az Isten hidege!

Sokszor bizony csak abból a szelid gyermekarczból kisugárzó verőfény melengette szívét és helyén tartotta esztét, hogy bolondjába egyszer ne vessen véget ennek a nyomorult állapotnak és odébb ne álljon a — másvilágba!

Minderre azonban ráborult már a mult homálya, melyen keresztül a kiállott legélesebb fájdalom elszívődésének kinja is elmosódik és elválaszthatlanul csak azon emlékek tapadnak a lélekhez, melyek kedvessé teszik a jelent. Most már Nemes János is örült, hogy katona volt, mert ezáltal tekintélye nagyobbodott a falubeliek előtt.

Már vigan szolt a zene a nagykorcsmában és a párok javában forgolódtak, mire odaért. Az ajtónál leselkedő gyermekcsereg, mint a háztetőn incselkedő verebek valami szokatlan látványtól, egyszerre szétrebbent, amint meglátta a huszárt és félénk kíváncsisággal végig járatta szemeit a jövevényen, aki a küszöbön megállva, büszkén végig tekintett a leányok során.

Ugyanekkor Varju Lidi is az ajtó felé nézett. Szemeik találkoztak és arcját a felvillanó hajnal enyhe pirja borította, midőn a férfi egyenesen feléje tartott.

A legények kitértek utjából, mintha csak a leányhoz való jussát elismerték volna. Megjelenése azonban megbontotta a megszokott egyformaságot. Egyszerre megértette mindenki, hogy semmi keresni valója nincs Varju Lidi körül. Akárcsak valami mámorból ébredtek volna fel, mindannyian ismét eddig mellőzött párjaikat keresték fel, mintha soha nem is ismerték volna Varju Lidit. A multság általánosabb jelleget öltött, mert megszűnt versengés tárgya lenni. A sarokasztaloknál ülők is meglegedett fejbőlintással kísérték az új alakulást.

— Az igaz, hogy szép pár lenne belőlük — sóhajta az öreg harangozó, aki két eladó lánya miatt aggódott.

— Mi haszna, ha szegények, mint a templom egerei, — felelte csipősen a falu vargája — jobb házhoz is elvitték volna a leányt — és saját pupos fiára gondolt, aki hiába bomlott Lidi után.

— Nem volt még lakodalom! — tiltakozott a kifent bajszu czingár borbély — nagyot fordulhat még addig a világ, csak vesse le azt az obsitos mundért! Van nálánál külön legény is a faluban — és kihívó hetykeséggel nagyot ütött öklével az asztalra.

A körülötte ülők mosolyogva néztek össze, mert hát a paraszt embernek vele született őszintesége az elértett szó után nem rejti magába a gondolatot.

— Szó ami szó, — vágott is mindjárt közbe a harangozó — bárki mit mond, János szép szál legény, — majd pedig elgondolkozva tovább folytatta — szakasztott apja, annak pedig alig akadt párja a megyében.

Erre már a többiek is helybenhagyólag bólintottak, csak a faluba szakadt suszter és a borbély nem voltak velük egy véleményen. Egyiket fia kudarcza bántotta, a másikat pedig sértett hiúsága sarkalta az ellenkezésre. De senki sem hallgatott

rájuk. Ez a véleménykülönbség már is felkeltette bennük az egybetartozandóságot, amely saját fajtájának előnyét mindenkor megvédi az idegennel szemben, kit negyed-ötödiziben sem fogad szívesen maga közé és bármennyire legyen szüksége rá, mindig némi tartózkodással és idegenkedéssel viseltetik irányába, mert csak beszármazott.

Gondolatviláguk egészen másfelé terelődött, mint a szétfoszló felhők közül előbukkanó csillagok: megindult a régi emlékek felidézése.

Bús Ferencz uram, aki bíró is volt deres fejét kérges kezével végigsimitva, mély sóhajjal lökte ki szájából az illatos szüz dohány bodor füstjét, azután pedig halkan, vontatva megindult az öreg Nemes történetével.

— Ott a rétháti tó felett néztem a vetéseket — kezdé. — Már visszamenőben voltam a hegytetőről, mikor szemem véletlenül oda tévedt a csurgóra, hogy milyen időt is várhatunk majd. Én Istenem, gondoltam még magamban, ha csak onnét nem jön valami veszedelem, jó termés kerül a csürbe. Az ég tiszta volt, de ott a hegyek tetején már ide s tova hajlongtak azok a sötét fenyők és az a sokféle árnyék úgy kergetődzött a leszálló nap sugaraival a pázsiton, mintha kísértetek játéka lett volna... Ez a János csak olyan csepp jószág volt még akkor és az uraság kis fiával a tó partjához kötött csónakról kavicsot dobált a vízbe. A gyerekek könnyen kiszökhettek a vízhez, mert a kastély kertje nem volt még elkerítve. Bárcsak úgy lett volna, mint most! Az öreg Nemes nem messze tőlük a virágokat öntözgette. Pedig ha tudta volna, hogy mi készül, nem sietett volna annyira. De hát alulról nem láthatta. Az Isten is úgy akarta. Én csak néztem őket egy darabig és már oda akartam kiáltani, hogy vigyázzon a gyerekekre, mikor egyszerre megcsapja arczomat a szél. Visszanézek, hát látom, hogy már szürke sötétség ül a hegyeken, és csak a sűrű villámlás világában vészem észre, hogy az a sok fa csak úgy söpri a földet koronájával! Az a tömérdek vetés, akárcsak egyik a másikat figyelmeztetné a veszedelemre, egymás után a földre hajolt, mintha el akarta volna rejteni gazdag fejét a sűrűn hulló jég csapkodásától. Egy szál sem emelkedett fel abból többé. — Emlékeztek, hogy még másnap is térdig gázoltunk a jéggel kevert sűrű iszaphan. — Kétségbeesve összetett kézzel imádkozni kezdtem. Nagy ijedtségemben el is felejtkeztem volna a gyerekekről, mert már engemet is tépett a szél és csapkodott a zápor, ha egy vakító fényességű villám és utána egy iszonyu dörgés nem térít magamhoz. Eszembe jutottak a gyerekek, oda nézek és látom, hogy az a szép szomorú fűz, amelynek tövében a csónak volt, derékon ketté volt hasítva, a csónakot pedig ott himbálta a szél a tó közepén. Az öreg Nemes kétségbeesetten kiabálva uszott utána. Nekem se kellett több. Futásnak eredtem és éppen akkor értem a parthoz, mikor Nemes a két gyereket kilökte a vízből. Ő maga a kettéhasított fának vízbe csüngő felébe kapaszkodott, mert a part meredek volt és éppen ki akartam segíteni, mikor szerencsétlenségére a fának fél dereka levált és maga alá temette a vízbe. Mire én a törzset félre vonszoltam és őt a partra emeltem, vége volt. Nagy ijedtemben hátamra kaptam a halottat és a két síró gyereket is magam után huzva, a kastélyba futottam. Csak ott vettük észre, hogy a fa fejét is széthasította a szegénynek... Eltemettük. Az asz-

szony se vitte soká, az ijedtség és a bánat azt is elhervasztotta. Az árvákat testvérbátyja vette gondozásba és nála nőtt fel János...

Elhallgatott, a zene is elnémult, mintha csak ennek a régi történetnek felidézése az egész mulatságot a szomorúság fátyolával leborította volna.

Mindenki ismerte ezt a történetet; de senki nem szólt közbe. Mindannyinak lelke előtt megelevenedett a behantolt emlékek hosszú sora és a bus gondolatok árnyéka megülte arcát, mint a letarolt deres mezőt a köd. Ezeket az arcokat nem igen vidítja édes emlék. Ennek a népnek tavasza nem tart tovább a délibáb csalóka képénél, boldogságának egész ideje egy-egy a mindennapi dolgok körül forgó beszéden átcsillámló vágyódás megnyilatkozásának emléke, mely az oltárhoz vezeti őket. Ezeknél a természet gyermekeinél csak így nyilatkozik a szerelem, amit mást mondanak, az csak a tudatlanok meséje. A léttel való küzdés nehéz fárasztó gondja, a pihenés, de nem a boldogság utáni vágyat kelti fel bennük. Ezután már csak az ösztönig terjed az elkérgesedett szív fogékonysága. A sivár valóságnak tudatra ébredése rezgett végig ezeken a barna, kemény vonású ránczos arcokon.

(Vége köv.)

Egy mozdony emlékeiből.

Elbeszéli ő maga.

(3. folyt.) A *Kitartás* eredeti humoreszkje.

Néztem is, hogy majd a szemem düledt ki belé. (De nem lehetett neki, mert vastag üvegből volt az ókuláré; amiből viszont azt kell következtetnem, hogy mi eféle rövidlátó nemzetség volnánk. Különben majd elválík.)

Legjobban érdekelt a nyelve. Hát ez az? Már mint az a híres? Oszt uramfia, nem is egy, de mindjárt kettő! Azokat is vasrudak tartják széjjel, hogy egymásba ne harapjanak. No mondok, jól nézünk ki. Egy feleség, akinek két nyelve van! Hát nem elég nagy veszedelem az egy nyelvű is? ... A nyelvek mellett pedig, egy apró póznán, valamiféle mutató van. Amolyan tábla is, lámpás is. Nevezetes. Más feleség nyelvénél az ilyen mutatókra nincsen szükség. Csak fülre — amelyik győzze hallgatni a karatyolásukat.

Hát amint továbbad is nézek jobban széjjel a pályaudvaron, látom ám, hogy rengeteg sok ilyen mutató kapaszkodik ki a földből. . . . Ejha! És ez mind nyelveknek a mutatója! Dupla, éles, hegyes nyelveknek! Hm-hm. Az ilyen soknyelvű asszony-nyal jó lesz békeségben élni. Mert hogy így már igazuk lehetett azoknak az öreg masináknak!

Elmélkedéseimből nagy kiabálás ver fel. Kinyílt a templom ajtaja, ott a közelemben és egy csoport ember ballagott ki rajta, mindegyiknek egy darab fa volt a szájában, aminek a vége füstölt. Bizonyosan ez is a templomi ájtatossághoz tartozik. Mert hiszen a régiek is füsttel áldoztak isteneiknek. (Ez lévén — akkor — legolcsóbb áldozat.) Szinte kellemetlenül hatott rám, ahogy mindannyian körülfogtak és úgy meg ókumláltak, akár egy vásáros csikót. Tapogató, karmolás, piszkálás, kopogás bőven kijutott a testemnek. Ám hamar észrevettem, hogy olyanok is tapogatóznak körülöttem, akik csak azért biztosak benne, hogy a kéménynek elől kell lennie, mert ezt a kéményt elől látják. Szörnyű komoly képpel keresték a szarvak között a tőgyet.

Most jött a java. Sorban kapaszkodtak fel rám, ki hová fért rajtam. Mikor már nem fértek el többen, nem jöttek fel többen. Nekem az egész társaságból legjobban tetszett egy ur, akinek nagyon hosszú és nagyon világos kabátja volt. Ez egyenesen oda plántálódott, ahol a szemet hajigálták belém s ez, úgy láttam, hogy annak a kormos etetőnek is nagyon tetszhetett. Mert ahol csak tehetett, suttymban megczirógatta szép barna kezeivel ezt a hosszú világos kabátot. Igaz. Ez az ur még kíváncsi is volt, azután egy vastag, nagy botja is volt. A kíváncsiskodása nem szűnt meg addig, amíg meg nem tudta, hogy az én náthalevezető csatornáim (vizleeresztő csapok) nem valók egyébre, minthogy a »vezér« urak, meg az etetők a maguk bagós pipaszárait tisztogassák ki rajtuk.

Joga volt ezt megtudni. Lévén ő, ahogy a többiek beszédéből kivettem, az én házasságkötésénél az anyakönyvvezető férfit, hivatalos nyelven ezuttal »mütanrendő« ur.

Sosem hittem volna, hogy ez az ur olyan rosszul tudja házasságokat kötni! Még most is restellem, ha rágondolok.

Hát ahogyan éppen indulni akartunk, észre vette, hogy nem füstöl az a valami az orra alatt. Kezdett a hosszú kabát zsebeihez kapkodni, hóna alá fogta a vastag botot, s addig izgett-mozgott, amíg jól orron vágott azzal a bottal. Épp azon a helyen, amelyiktől könnybe lábbad az embernek a szeme és elkerülhetetlen a tüszögés. (Ugy is hívják ezt a kényes helyet, hogy »vizállásmutatóüveg«.) Nosza nekem sem kellett több, mint ez a csiklandozás! Olyat tüszentettem nyomban, hogy az volt a boldogabb, aki a rakásban legalul jutott le a földre! Még csak azt sem mondták, hogy kedves egészségemre kívánják.

Igaz, ami igaz, hogy bizony ettől az ütéstől nagyon eleredt az orrom vére és sisteregve csapkodott kifelé, leforrázva mindenkit, akit elérhetett. De hát tehettem én arról, hogy annyira felforraltak bennem a vért? Tehettem én arról, hogy olyan sokan kapaszkodtak fel rám? És tehettem én arról, hogy az anyakönyvvezető ur azzal a vastag bottal, és az én orromon kezdte meg nagyon gyöngédtelenül a házasságkötési czeremóniát?

Tüszögésem és erős vérfolyásom elég soká tartott. Hanem még annak a zaján át is hallottam, hogy nagyon sok mindenféle szentet emlegettek az emberek ott körülöttem. Azok is, akiknek nem volt semmi bajuk, meg azok is, akik itt-amott leforrázódtak egy cseppség. Ezek az utóbbiak jobban emlegették őket pedig, de azt már nem tudom, hogy miért tették.

Elég az hozzá, a lakodalmas menetből aznap nem lett semmi. Mikor az orrvérzésem elállott, egy csunya vén »szőrös« (egy mozdonyfajtának becsületbe-vágó elnevezése) akaszkodott hátul a szerkocsi-spajzomba és visszaczipelt oda, ahonnan az imént feszült kebellem lejtettem volt ki az ünnepélyhez. Hanem azt a gúnyt, azt a kaczagást, amit a többiek itt velem elkövettek, azt még haló rozsdámban sem fogom elfeledni! Nem volt elég, hogy a megsebesült orrom fájt, hogy egész testem aféle buta ürességnek a kihatása alatt szenvedett — még ezek a vén pernahajderek is kicsufoltak. Szerettem volna nagy dühvel közéjük rontani, hogy fiatal erőm egész hatalmával törjem porrá a csontjaikat — ám ekkor láttam csak, hogy bizony tehetetlen nyomorékká tett az a kis ütés! Egy tagomat nem birtam megmozdítani a magam erejéből. . . .

Ahogy azután a vizállásmutató üvegnek töredezt darabjait eldobták és egész új üveget dugtak be az orromba, szörnyen óvatos lettem erre a kis filigrán jószágra! Ujra bizalom tért belém és most már holmi tapasztalatokkal meggazdagodva vártam a további fejleményeket. (Folyt. köv.)

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Vécsei Vilmos, Budapest, 4 koronát; Dobos Elek, Szombathely, 5 korona 24 fillért; Kaczér Dénes, Szombathely, 32 korona 1 fillért köszönettel nyugtázzuk, megfelelően elszámoltuk. — Perényi János, Temesvár, szeptember óra; Aradi Ferencz, Budapest, szeptember óra; Berner Károly, Ujpest, november és december hónapokra; Kovács Nándor, Csermő, szeptember, október november, december és január hónapokra, főlőleg 1 korona; Dórey György, Kaposvár, november, december és január hónapokra; Glück Lipót, Krassó, november, december és január hónapokra; Frank Rezső, Medgyesháza, január és február hónapokra; Urbán István, Eger, október, november, december, január és február hónapokra, főlőleg 40 fillér; Géruusz István, Balaton-Keresztur, február óra; Basch Ferencz, Arad, január, február és márczius hónapokra; Oláh Liba János, Jászberény, január február és márczius hónapokra; Déósei Ferencz, Budapest, január, február és márczius hónapokra; Puschnig Emil, Trieszt, február, márczius, április és május hónapokra könyveltük, főlőleg 2 kor. 20 fill.

Vergődés . . . Oh-oh! Kaptunk mi öntől már jobb, sokkal jobb dolgokat is. Ez a című verse azonban rövid vergődés után a papirkosárban lelte gyászos kimulását.

G. F. Versét persze hogy hozzuk! Már hogyné hoznánk? Mért ne legyen másoknak is örömük benne? . . . Ime:

Magányban.

Elfelejtve elhagyatva
Élek e nagy világon
Kit szerettem önm szeret
Az én kedves virágom.

Fel-fel nézek magányomban
A csillagos egekre
Derül e még valaha rám
A vigasság fellege.

Mert ez előtt páros élet
Volt az én szép világom
Demá mostan elhagyottan
Élek e nagy világon.

Kérlek téged őszi szellő
Fújad hozzám a párom
Nállya nélkül nem élhetek
Csak utánna sóvárgok.

Lágyitcsa meg párom szivét
A fuvolám nótája
Mejjet többször lopva halgat
Mikor fúvom magányban.

Pedig én csak érte éltem
Szivem érte dobogott
De má most, hogy ő el hagyott
Magányomban zokogok.

Zokogj zokogj árva szivem
Még csak széjjel nem repecz
Had lássa meg az a csalfa
Hogy csak érte epedez.

Hm . . . Hát már most mi mindehhez mit szóljunk? Mert tetszik tudni, mi nagyon nem szeretjük ám, ha az egyesületi tagoknak a szivei zokognak és repedeznek. Ennek

mindig nagy summa halálozási segély az ára. Tudja mit? Ne furulyázzon többet és akkor biztos, hogy a »csalfa« megint visszatér a házhoz. Mert az az egy bizonyos, hogy ha furulyáznai is csak úgy tud, mint verset faragni, hát ettől a legjámorabb asszonynak is meg kell szöknie a háztól. Ha pedig majd derül a vigasság fellege, hát szóljon; magunk is szeretnénk ilyen csodát látni . . . Most még csak egyet: Még egy ilyen vers — és mi azt büntetésből a neve kiírásával fogjuk közölni. Különb en áldás és békesség.

S. V. S. Ez a kérdés éppen úgy hangzik, mint amikor egy valakitől megkérdezték, hogy mi a különbség a nyelvész meg vadászoktya között. A nyelvész t. i. filológ, a vadászoktyának meg a füle lóg . . . Azt hisszük, sőt megvagyunk róla győződve, hogy uraságod értett ebből a rossz viczcából. Ugy . . .

Felelős szerkesztő: Temesváry Alajos.

Cserélni óhajt

magyarországi kisebb középállomásról (a jobbparti üzletvezetőség egyik helyi érdekű vonaláról) pályafelvigyázó a kolozsvári üzletvezetőség bármelyik vonalára. Közelebbi értesítést e lap szerkesztősége ad.

Cserélni óhajt

pályafelvigyázó, Horvátországban fekvő igen jó helyről, mert fiát a magyar hazában szeretné iskoláztatni. Beosztása helyén a szolgálat könnyű, amennyiben csak egy állomása van. Aki vele cserél, annak 200 koronát hajlandó fizetni. Ajánlatok lapunk szerkesztőségéhez küldendők.

Egyesületünk fogorvosa

Dr. Rajman Kálmán

(Budapest József-körut 45. szám alatt)

egyesületünk tagjait 50% engedmény mellett gyógykezeli.

POLGÁR SÁNDOR

orvosi mű- és kötszerésznél

Budapest, VII., Erzsébet-körut 50.

legjutányosabban beszerezhető legjobb találmányu sérvkötők, összes betegápolási eszközök és köt-szerek, Haskötők, egyenestartók, orthopaediai fűzők és járógépek, valamint műláb és műkéz saját műhelyében a legpontosabban készül.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Fenti címre ügyelni tessek.

Egyesületünk tagjai ezen hirdetés előmutatása es-tén 10% engedményben részesülnek.

4 liter

kitünő borókapálinka

korona 8.40

4 liter

kitünő gyógyfüves likőr

korona 11.—

bérmentve utánvétell szállít

Cornides Károly, Felka

Szepes-megye